

Souhrnná teritoriální informace:

Myanmar

Zastupitelský úřad 16. 9. 2021 18:11

V Myanmaru nad ránem 1. února 2021 veškerou moc v zemi převzala armáda a vyhlásila výjimečný stav na dobu jednoho roku. Veřejnost na vojenský převrat reaguje protesty a stávkami, které přinejmenším přechodně fakticky znemožňují realizovat obchodní výměnu. Jakkoliv nový režim od počátku deklaruje úsilí o udržení ekonomické stability a kontinuitu hospodářské politiky, dosavadní vývoj vyvolává pochybnosti, zda bude schopen takových cílů dosáhnout. Významná část soukromého sektoru se odmítá podílet na hospodářské politice vojenské vlády (i za cenu vlastních citelných ztrát). Nelze odhadnout, jak dlouho bude tato situace trvat či jak se bude dále vyvíjet. Část veřejnosti volí stále ostřejší formy protestů (včetně např. bombových a žhářských útoků především na cíle reprezentující vojenský režim), což vede k citelnému zhoršení bezpečnostní situace v zemi.

Aktuálně je značně nejistá budoucnost jakýchkoliv již uzavřených B2G obchodů a v žádném případě nelze doporučit ani zahajování nových obchodních jednání s veřejnými institucemi, už s ohledem na možné uvalení sankcí a na reputační rizika. Za současné situace není pro české firmy technicky ani právně možné v zemi investovat. Na druhou stranu nový vývoj může vést ve střednědobém horizontu i k novým exportním příležitostem. Např. plány na zvýšení podpory zemědělství mohou vyvolat poptávku po zemědělských strojích, hnojivech a podobných výrobcích, ovšem pouze poté, co dojde k alespoň částečnému zprovoznění infrastruktury a obnově základních funkcí státu.

Obecně lze konstatovat, že podmínky pro obchodní operace typu B2B byly podstatně narušeny. Vynucený útlum obchodování se zatím jeví jako přechodný a ve střednědobém horizontu bude snad možné pokračovat za alespoň podobných podmínek a pravidel jako před převratem (z nichž vycházejí konkrétní informace a doporučení obsažené v kap. 4 a 5). Obchody typu B2C budou nejméně na dva roky ovlivněny sníženou kupní silou obyvatel a změnami jejich spotřebitelských preferencí, jakož i zesílenou regulací vnitřního prostředí. V případě B2G transakcí platí, že státní správa je stále do velké míry ochromena stávkami zaměstnanců a čistkami ze strany vojenské junty a není možné říci, zda vůbec dojde k dostatečné konsolidaci nového režimu.

Základní údaje	
Hlavní město	Neipyitjo
Počet obyvatel	54,4 mil. (2020)
Jazyk	barmština
Náboženství	buddhismus, křesťanství, islám, hinduismus
Státní zřízení	svazová republika
Hlava státu	vláda není mezinárodně uznávaná
Hlava vlády	vláda není mezinárodně uznávaná
Název měny	Myanmarský kyat
Cestování	
Časový posun	+5,5 h (v létě +4,5 h)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Mgr. Hana Mottlová
Ekonomický úsek	Mgr. Kamil Pikal
Konzulární úsek	Mgr. Viktor Michalík
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	75,9
Hospodářský růst (%)	-9,3
Inflace (%)	3,8
Nezaměstnanost (%)	10,2

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

V Myanmaru dne 1. 2. 2021 proběhl vojenský převrat a od té doby země nemá mezinárodně uznanou vládu. Armádou byla ustavena tzv. Státní správní rada (State Administrative Council, SAC), v jejímž čele stojí hlavní strůjce puče, nejvyšší velitel vojenských sil armádní generál Min Aung Hlaing. Členové svržené legitimní vlády byli zatčeni. Členové parlamentu, zvolení ve volbách v listopadu 2020, reagovali na převrat vytvořením dočasné struktury - Výboru reprezentujícího svazový parlament (Committee Representing Pyidaungsu Hluttaw, CRPH). Tento výbor ustavil dne 16. 4. paralelní vládu národní jednoty (National Unity Government, NUG) a jmenoval 27 jejích členů, a dne 3. 5. dalších 6 členů. NUG usiluje o mezinárodní uznání coby de iure vláda Myanmaru.

Ve vládě NUG je obsazena jen část ekonomických resortů: funkci ministra pro plánování, finance a investice zastává Tin Tun Naing a funkci ministra přírodních zdrojů a ochrany životního prostředí Dr. Too Khaung. Ostatní hospodářské resorty (např. obchod, doprava či zemědělství) zatím nebyly obsazeny. NUG se v ekonomické oblasti snaží zabránit vojenskému režimu v přístupu k mezinárodnímu financování a usiluje o dispoziční práva k části myanmarských devizových rezerv deponovaných v zahraničí a dále o mezinárodní sankce, zacílené především na těžební průmysl a energetiku.

Většina jmenovaných ekonomických ministrů SAC jsou vojáci ve výslužbě, kteří však po mnoho let zastávají odborné ekonomické pozice a sehráli role v počátečních reformách a otevření myanmarské ekonomiky v letech 2011-2016. Ministr pro plánování a finance Win Shein zastával funkci náměstka na tomto ministerstvu v letech 2011-2016, kdy mimo jiné vyjednal odpuštění některých zahraničních dluhů a podílel se na reformě finančního systému. Nový ministr pro investice a vnější ekonomické vztahy Naing Oo byl stálým tajemníkem na tomto ministerstvu za předchozí vlády (2016-2021), kdy se podílel např. na nové a mezi experty oceňované legislativě pro zvláštní ekonomické zóny. Nový guvernér centrální banky Than Nyein zastával stejnou funkci v letech 2007-2013, v té době mj. odpovídal za přechod místní měny na plovoucí kurz.

SAC od počátku deklarovala zájem na zachování co největší kontinuity v oblasti hospodářské politiky, tomuto záměru se jí však nepodařilo dostát. V reakci na masivní protesty a stávky přistupuje ke stále brutálnější a absurdnější formám řízení. Pod hrozbou sankcí nutí soukromé provozy, aby byly bez ohledu na vůli majitelů otevřené, omezuje množství hotovosti, které mohou FO i PO vybírat z bank a podniká různé bizarní kroky ve snaze vynutit si důvěru v systém a účast na něm.

Není jisté, jak dlouho bude výše popsaná situace v zemi trvat. Původní odhady řady analytiků, že dojde ke stabilizaci poměrů v řádu měsíců, se zjevně nenaplní a stále více expertů se kloní k závěru, že Myanmar může být pod vládou vojenské junty několik dalších let. Zároveň zesilující intenzita odporu obyvatel proti SAC a současně i tvrdost represí ze strany ozbrojených sil vyvolává obavy z dalšího zhoršení bezpečnostní situace v bezprostřední budoucnosti.

1.2 Zahraniční politika země

Převrat v zemi a tvrdý postup vojenského režimu proti opozici způsobil značné ochlazení vztahů Myanmaru s většinou mezinárodního společenství. To se projevuje zejména ve vztahu k EU a jejím členským státům, k USA a dalším liberálním demokraciím, které vesměs odsoudily vojenský převrat a následný vývoj. Tyto země (včetně ČR) neuznaly vojenský režim jako legitimní vládu země a uplatňují vůči němu řadu sankcí.

Zdrženlivější postup vůči současné myanmarské de facto vládě zastávají sousední země, tedy Čína, Indie a státy ASEAN. Z ostatních velkých hráčů lze zmínit především Rusko, které dlouhodobě udržuje dobré vztahy s myanmarskou armádou, dodává do země vojenský materiál a patří k málo zemím, které udržují přímé vztahy s novým vojenským režimem.

Převrat přitom zvrátil deset let trvající trend stále většího otevírání se Myanmaru světu, během něhož země přilákala řadu investic, rozvinula obchodní vazby s mnoha zeměmi, vítala rostoucí počet zahraničních turistů, vstupovala do řady mezinárodních organizací a postupně se snažila

přejímat mezinárodní normy a postupy. Jako poslední výrazný projev tohoto trendu lze považovat přistoupení k dohodě RCEP v listopadu 2020, který mohl dát zemi výhody členství v největší zóně volného obchodu na světě. Zdá se však, že vzhledem ke vnitropolitickému vývoji v zemi a kolabující národní ekonomice Myanmar přinejmenším v nejbližším 1-2 letech tyto příležitosti promešká.

1.3 Obyvatelstvo

Myanmar je administrativně rozdělen na 7 států a 7 oblastí, dalšími nižšími správními jednotkami jsou obvody (townships) a místní okrsky (wards).

Státy : Arakanský (Rakhine), Čjinský (Chin), Kačjinský (Kachin), Kajaský/Karenninský (Kayah), Karenský (Kayin), Monský (Mon), Šanský (Shan).

Oblasti: Iravadi (Ayeyarwady), Makwei (Magway), Mandalaj (Mandalay), Pegu (Bago), Rangún (Yangon), Sakain (Sagaing), Tenaserim (Tanintharyi).

Hlavní město: Neipyijto (Nay Pyi Taw).

Další města: metropole Rangún má 5,1 mil. obyvatel. Druhé největší město Mandalaj (1,3 mil.), dále Nay Pyi Taw (375 tis.), Taunggyi, Moulmein (Mawlamyine), Pegu (Bago), Myitkyina, Monywa, Basein (Patheingyi) a Pyaw.

Myanmar je multietnická země. Oficiálně (vláda) se uvádí 135 etnik. Většinou jsou Barmánci, zatímco ostatní etnické skupiny tvoří spolu s dalšími menšími původními etniky okolo 30 % populace. Mezi nejpočetnější patří Šanové (Shan), Karenové (Karen nebo Kayin), Rohingyové, Arakanci (Arakanese nebo Rakhine), Kačjinové (Kachin), Čjinové (Chin) a Monové. Indové a Číňané, kteří jsou největšími ne-původními skupinami, tvoří 5 % populace.

Dominantním náboženstvím je théravádový buddhismus (dle sčítání v r. 2014 89,9 % populace), dalšími náboženstvími křesťanství (6,3 %), islám (2,3 %), animismus a hinduismus (0,5 %). Podle výsledků sčítání lidu uveřejněných v srpnu 2014 má země 51 486 253 obyvatel (10 877 832 domácností), z toho 24 824 586 mužů a 26 661 667 žen. Dle odhadu ministerstva populace z dubna 2020 činí počet obyvatel 54,58 mil. Ve městech žije 29,6 % obyvatel, nejnižší podíl městského obyvatelstva je v oblastech Makwei a Iravadi.

Rozloha země činí 676 578 km². Celková hustota osídlení je 76 osob/km², nejvyšší hustota osídlení je v oblasti Rangúnu (716 obyvatel/km²), následované Mandalají (200 obyvatel/km²), nejnižší hustotu osídlení má Čjinský stát (13 obyvatel/km²) a Kačjinský stát (19 obyvatel/km²).

2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Myanmarská ekonomika zakončovala rok 2020 s relativně nízkým propadem HDP a ve srovnání s předchozími lety velmi nízkou inflací, díky čemuž např. HDP přepočtený na paritu kupní síly dokonce mírně vzrostl. Za daných podmínek byly v zemi veškeré předpoklady pro velmi dynamické oživení v post-pandemické době. Nadějně vyhlídky země, která v uplynulé dekádě patřila mezi nejrychleji rostoucí na světě, však násilně přerušil vojenský převrat uskutečněný 1. 2. 2021 a následná nestabilita v politické, bezpečnostní i socio-ekonomické oblasti. Dle předběžných odhadů jsou hospodářské důsledky převratu již tři měsíce po puči závažnější, než byly dopady pandemie COVID-19 za celý předchozí rok. Výše škod bude záviset na tom, jak rychle dojde ke stabilizaci hospodářství a státní správy. Ve statistikách a predikcích, dostupných v době vypracování této teritoriální informace, nejsou promítnuty.

V období od dubna 2020 do ledna 2021 vláda podpořila pandemií zasaženou ekonomiku opatřeními v celkové hodnotě odpovídající 2,6 % HDP. Celkovou národní strategii boje s hospodářskými následky pandemie vláda shrnula v Plánu na ekonomickou podporu, který obsahoval konkrétní kroky v oblasti daňových úlev, zvýhodněných půjček zvláště zasaženým podnikům a podpory domácností. V roce 2021 měl následovat Plán na obnovu a reformu ekonomiky, který měl podpořit ekonomický růst po odeznění pandemie.

Vojenský režim vzešlý z únorového převratu deklaruje, že uvedené strategie považuje za nadále platné, avšak podrobí je aktualizaci s cílem dosažení rychlejšího otevření ekonomiky a „realističtějších výsledků“ v oblasti hospodářského růstu. Faktem je, že veřejnost na vojenský puč reaguje vytrvalými protesty a podmínkami fakticky setrvalé generální stávkou, a to i za cenu značných ztrát v podobě ušlých zisků a mezd. Za těchto podmínek je jen obtížně představitelné, že by neuznaná vojenská vláda dosáhla pozitivních hospodářských výsledků, nota bene v podmínkách přibývajících sankcí ze strany mezinárodního společenství. Otevření ekonomiky, která se nyní uzavřela z vlastního rozhodnutí na protest proti uchvácení moci, se režimu nedaří ani s uplatněním tuhých represí. Jinou deklarovanou obecnou prioritou vojenského režimu je omezení importů a akcent na zvýšení soběstačnosti.

Za podmínek faktického uzavření ekonomiky, odchodu části zahraničních investorů a návratu části obyvatel ze zahraničí a z měst na venkov nový režim jako jednu ze svých ekonomických priorit uvádí podporu zemědělství, které bylo již před převratem nejvýznamnějším sektorem hospodářství. Lze očekávat, že těžba nerostů i vzácných dřev, která nebyla významně přerušena, rovněž nabude na významu v popřevratové ekonomice.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,8	2,9	-9,3	4,3	2,7
HDP/obyv. (USD/PPP)	5 138,8	5 348,1	4 870,0	5 110,0	5 320,0
Inflace (%)	6,9	8,8	3,8	13,1	13,1
Nezaměstnanost (%)	1,0	3,9	10,2	8,9	7,2
Export zboží (mld. USD)	11,1	10,8	10,6	7,1	7,6
Import zboží (mld. USD)	15,2	13,7	13,5	8,0	9,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-4,1	-2,9	-2,9	-0,9	-1,7
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	53,7	54,1	54,4	54,8	55,2
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	6/7	N/A

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Vojenská de facto vláda není schopná v plném rozsahu vybírat daně a poplatky a zároveň se snižuje její schopnost získávat alespoň relativně výhodné úvěry od solidních mezinárodních věřitelů. Nejdůležitějším zdrojem příjmů státu jsou tak nyní poplatky z těžby nerostných surovin. Režim na tuto situaci reaguje zejména omezováním zbytných výdajů. Vzhledem k uplatňovaným sankcím, které se vztahují také na některé komponenty pro tisk bankovek, zatím režim na nedostatek prostředků nereaguje tisknutím nových peněz. Ba právě naopak, není schopen v plné míře nahrazovat ani oběživo znehodnocené opotřebením.

Paralelní vláda národní jednoty usiluje o přístup k částem devizových rezerv, které má stát deponované u zahraničních bank. Pokud v tomto úsilí uspěje, vojenský režim se může dostat na hranici své schopnosti splácet mezinárodní závazky. U části zahraničních věřitelů navíc panuje nejistota, zda mohou přijímat od neuznané a nelegitimní vlády splátky na již poskytnuté půjčky. Toto váhání může znamenat enormní zátěž pro dluhovou službu budoucích uznaných vlád země. Veřejný dluh (aktuálně ve výši 55,3 % HDP) pravděpodobně v blízké až střednědobé budoucnosti nebude podstatně narůstat o nové úvěry, avšak přibývající příslušenství ke stávajícím dluhům bude i přesto celkové zadlužení navyšovat. Podíl dluhu na HDP se navíc relativně zvýší v důsledku očekávaného razantního poklesu HDP v roce 2021. Prakticky jediné makroekonomické parametry, u nichž lze v nejbližší době očekávat jisté zlepšení, jsou platební a obchodní bilance, a to z důvodu razantního poklesu dovozů do země při zachování alespoň části exportu.

Zvláštností myanmarského systému veřejných financí je absence DPH. Tu částečně nahrazuje tzv. obchodní daň, která se ve výši 3-5 % uplatňuje na většinu zboží. Touto daní však nejsou zatíženy služby a oproti DPH jsou podstatně omezeny možnosti odpočtu daně na vstupu, takže předmětem zdanění je obvykle celková hodnota zboží, nikoliv pouze přidaná hodnota.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-10,8
Veřejný dluh (% HDP)	53,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,6
Daně	
PO	3 až 30 %
FO	3 až 30 %
DPH	není

2.3 Bankovní systém

Bankovní sektor je v zemi regulován Myanmarskou centrální bankou, která v době po vojenském převratu uplatňuje stále přísnější dohled nad operacemi domácích i v zemi usazených zahraničních bank, který se stále více vzdaluje mezinárodním standardům bankovního tajemství. Banky jsou pod obrovským tlakem z důvodů trvajících stávek řady zaměstnanců, nedostatku oběživa, nucených výpadků internetu a elektronických platebních systémů a klesající důvěry obyvatel ve finanční systém (v důsledku čehož prakticky všem bankám hrozí run). Stále se rozšiřující mezinárodní sankce navíc v odborných kruzích vyvolávají obavy z možného odstřížení země od mezinárodního finančního systému.

V zemi působí celkem 27 domácích komerčních bank, z nichž největší jsou KBZ, ADG, Yoma, AYA a CB. Součástí systému jsou také čtyři státní banky včetně vojenské Myanmar Economic Bank, na níž EU a další jurisdikce uvalily sankce. V zemi dále působí 3 banky, které jsou dceřinými firmami zahraničních bank (subsidiary bank), a dále svou pobočku v Myanmaru má 17 zahraničních bank. Služby poboček zahraničních bank jsou patrně nejméně riskantní volbou pro zahraniční firmy a organizace, neboť tyto banky jsou schopné realizovat mezinárodní transakce skrze své centrály.

Součástí finančního sektoru země je také poměrně živý ekosystém nebankovních společností z oblastí FinTech a mikrofinancí. Zejména první jmenovaná kategorie značně utrpěla nuceným omezováním internetu v zemi. Od května 2021 postupně obnovují svou činnost, nicméně stále se potýkají se sníženou důvěrou obyvatel, což se týká i největšího poskytovatele nebankovních transakcí, společnosti Wave Money.

Výraznou vlastností bankovního systému země jsou stabilní avšak poměrně vysoké úrokové sazby. Referenční úroková sazba centrální banky se roky držela na úrovni 10 %, přičemž od března 2020 byla v rámci opatření na ochranu ekonomiky před důsledky koronavirové pandemie snížena na 7 % a tato sazba platí dodnes.

2.4 Daňový systém

Myanmarský daňový systém zahrnuje celkem 15 druhů daní ve 4 základních kategoriích:

Daň ze zisku podniků – sazba ve výši 30 % (jedná se o firmy založené podle zákona o zahraničních investicích a zákona o společnostech).

Daň z příjmu – progresivní daň se sazbou od 3 do 30 %. Odčitatelné položky mohou dosáhnout až 20 % daňového základu, maximálně 6 000 kytů. Stejným způsobem jsou zdaněna i družstva.

Daně vybírané srážkou – např. daň z úroku ve výši 15 % u osob s trvalým pobytem, ostatní osoby 20 %.

Obchodní daň – existuje celkem 6 skupin komodit s různou daňovou sazbou od 0 do 25 %. Zvláštní sazbu mají benzín, nafta, alkohol, cigarety, perly, drahokamy a polodrahokamy, kde se sazba pohybuje od 30 % do 200 %.

V současné době řada FO i PO odmítá platit daň vojenskému režimu. Ten zatím hledá cesty, jak výběr daní zefektivnit. Vedle toho Vláda národní jednoty připravuje mechanismus odvádění daní jí, přičemž u firem usazených v zemi lze očekávat silný tlak zákazníků, dodavatelů a dalších partnerů, aby tuto neoficiální daň po jejím zavedení odváděly. Fakticky tak může nastat situace, že firma bude nucena odvádět daň dvakrát (pokud do té doby vojenský režim bude schopen vynucovat plnění daňových povinností).

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU je třetím nejvýznamnějším obchodním partnerem Myanmaru (po Číně a Thajsku) a lze očekávat, že význam EU pro myanmarské obchodní vztahy spíše poklesne. Důvodem je jednak brexit (Myanmar coby bývalá britská kolonie má dosud významné obchodní vazby s Velkou Británií), dále obecný útlum obchodování v době pandemie COVID-19 a deklarovaný záměr vojenské vlády omezit dovozy.

Roli hraje pokles zájmu o myanmarské zboží ze strany evropských obchodních řetězců v důsledku vojenského převratu a obav evropských odběratelů ze sankcí a reputačních rizik. To se týká především textilního a oděvního průmyslu, jehož produkty tvoří zhruba 90 % myanmarského dovozu do EU. Otázka sankcí a komplikace s platebním stykem navíc ovlivní i evropský export a investice v zemi.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	548,8	609,1	516,4	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	2 074,2	2 813,2	2 628,0	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	1 525,3	2 204,1	2 111,6	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

V případě ČR pozorujeme podobný trend jako u celé EU, a to výrazný převis dovozu nad vývozem se silnou akcelerací v roce 2018. Myanmarský dovoz táhne zejména oděvní výroba a lze očekávat, že v roce 2020 vývoz dosáhl svého vrcholu. V ČR myanmarské oděvy odebírají stejné nadnárodní řetězce jako jinde v EU a ty z důvodu politického vývoje v Myanmaru své objednávky ukončují.

Obchodní výměna s ČR (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mil. EUR)	4,23	6,41	8,19	N/A	N/A
Import do ČR (mil. EUR)	69,27	97,65	106,19	N/A	N/A
Saldo s ČR (mil. EUR)	65,04	91,23	98,01	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

EU nemá s Myanmarem uzavřenou FTA a taková dohoda zatím není ani na úrovni EU – ASEAN. Zvažovala se příprava dohody EU – Myanmar o ochraně investic, v nejbližších letech není pravděpodobné, že se přikročí k jejímu sjednávání.

Smlouvy s ČR

Dne 20. 10. 2015 byla podepsána v hlavním městě Neipyijto Dohoda o obchodní a ekonomické spolupráci mezi vládou České republiky a vládou Republiky Myanmar. Dohoda vytváří rámec pro intenzivní výměnu informací, společnou organizaci podnikatelských akcí a konkrétních obchodních příležitostí. Dále zakotvuje existenci společného orgánu – Smíšené komise pro hospodářskou spolupráci, jejíž činnost má významné místo v prosazování českých exportních zájmů. Smíšená komise zasedá střídavě v obou zemích, její činnost je na české straně koordinována Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. První zasedání této komise se uskutečnilo v Neipyijto (2016) a druhé zasedání proběhlo v Praze (2018). Třetí zasedání se připravovalo v Myanmaru, nicméně kvůli pandemii COVID-19 a nově vzhledem ke složité vnitropolitické situaci v zemi není jisté, kdy bude toto zasedání možno uskutečnit.

K dalším významným smlouvám mezi ČR a Myanmarem patří:

- 1 Dohoda o letecké dopravě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Barmského svazu, Praha, 15. 12. 1965, č. 14/1966 Sb.
- 1 Dohoda o hospodářské spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Socialistické republiky Barmského svazu, Rangún, 12. 1. 1978
- 1 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Myanmarského svazu o sukcesi dvoustranných mezinárodních smluv sjednaná výměnou nót, Bangkok, 19. 12. 2002
- 1 Ujednání mezi Ministerstvem zdravotnictví České republiky a Ministerstvem zdravotnictví Republiky Myanmar o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařské vědy, Nay Pyi Taw, 31. 12. 2002.

3.3 Rozvojová spolupráce

Myanmar je příjemcem rozvojové pomoci ČR. Ta spočívá především v humanitární pomoci oblastem postiženým vleklými etnickými konflikty a extrémními projevy monzunového cyklu. České firmy mohou v zemi realizovat projekty z programu B2B v gesci ČRA, případně nechat své investiční záměry podpořit v rámci programu Záruka.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

V zemi se snaží vládnout neuznaný vojenský režim a většina dostupných odhadů (vč. např. EIU) předpokládá, že tento stav může trvat po většinu roku 2021. Případná účast ve veřejných zakázkách vypsáných orgány tohoto režimu proto s sebou nese riziko sankcí, reputačních škod, ale i problémů s financováním a pojištěním takového exportu. V přehledu perspektivních odvětví proto uvádíme ty sektory, u kterých lze předpokládat odběratele z řad firem a koncových zákazníků.

Za situace, kdy firmy mají po řadu měsíců omezený obrát a lidé účastníci se stávek pobírají snížené či žádné mzdy, lze navíc očekávat výraznou proměnu v kupní síle a spotřebitelském chování. „Spotřebitelská třída“ se nejspíše zúží na segment populace s nejvyššími příjmy, resp. úsporami. Zároveň se sníží poptávka ze strany firem, které budou mít své provozny omezené či přerušené (ze sektorů relevantních pro ČR např. stavebnictví, zdravotnictví).

S ohledem na výše uvedené lze za perspektivní považovat obory, které mohou nabídnout vybavení či výrobní vstupy pro ty sektory myanmarské ekonomiky, které dosud fungují, a dále zboží poptávané nejvyšší vrstvou myanmarské society, která jediná bude pravděpodobně schopná kupovat evropské výrobky.

►Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství a navazující potravinářský průmysl tvoří 37,5 % HDP země a zaměstnává přibližně 70 % ekonomicky aktivních obyvatel, což jej činí zdaleka nejvýznamnějším sektorem ekonomiky. Režim vzešlý z únoroového vojenského převratu podporu zemědělství uvádí jako jednu ze tří klíčových priorit své hospodářské politiky. Mezi dílčí cíle podpory zemědělství a potravinářství má patřit posílení soběstačnosti země a navýšení produkce výrobků, které jsou dosud převážně dováženy. Pokud bude nový režim schopen avizovanou podporu poskytnout, může se tento vývoj projevit ve zvýšené poptávce po strojích a zařízeních na zpracování zemědělských výrobků (lisy na oleje, sušičky plodin apod.), stejně jako po zařízeních pro potravinářské závody (konzervárny, masokombináty). Myanmar teprve zavádí moderní formy chovu zvířat, což s sebou nese rostoucí poptávku po plemenných zvířatech a genetickém materiálu (zejm. kur a skot), po zařízeních pro velkokapacitní chovy a porážku, ale také po veterinárních léčivech, přípravcích a vybavení. Je pravděpodobné, že poptávka po hnojivech a potravinářských přípravcích bude i nadále růst. Jakkoliv podpora zemědělství a potravinářství ze strany nového režimu či jiné příští vlády napomůže růstu obou sektorů, vlastní obchodní výměna s výše uvedenými položkami probíhá čistě na rovině B2B. Exportéři se tudíž nemusí zapojovat do tendrů pořádaných neuznanou vládou. Oproti tomu zemědělské stroje (traktory, kombajny apod.) často nakupuje ve velkém ministerstvo zemědělství a následně je distribuuje jednotlivým farmářům. Výhodou zemědělství a potravinářství je také fakt, že tyto sektory nepřerušují

svůj provoz ani v době generálních stávek, a tak je poptávka po materiálech a vybavení užívaných v těchto odvětvích méně volatilní.

► Sklářský a keramický průmysl

České sklo je dnes v Myanmaru zastoupeno zejména ručně vyráběnými dekorativními výrobky, křišťálovými lustry a v poslední době také kvalitním stolním sklem. Poptávka po těchto výrobcích je dlouhodobě poměrně vysoká, což perspektivně vytváří prostor pro vstup nových aktérů na trh. Důvodem vysoké poptávky je obecně rostoucí zájem o luxusní zboží v dobách krize a nestability, kdy lidé více než jindy upřednostňují výrobky, které dokážou uchovat hodnotu. Ze zpráv od distributorů lze usuzovat, že po pominutí aktuální nestability a restrikcí vzroste také poptávka po stolním a barovém skle, a to z důvodu částečného znovuootevření hotelů a restaurací, ale také kvůli uspořádání řady dosud odložených společenských akcí (například svateb). Výše uvedený trend se samozřejmě netýká pouze skla, v současné době je prostor pro vstup na trh také s jinými výrobky obdobné kategorie, např. hodinek, porcelánu či luxusního nábytku.

► Nábytkářský průmysl

S postupujícím odchodem zahraničních průmyslových firem nabývají na prominenci sektory zpracovávající přírodní zdroje, jimiž Myanmar oplývá. K nim vedle těžby nerostů, která je dlouhodobě kontrolována armádou a pro exportéra přináší řadu rizik, patří také dřevozpracující průmysl a související výroba, včetně nábytkářství. Nový režim, ale i zbytky soukromého sektoru, které se stále drží v chodu, budou hledat cesty, jak zvýšit konkurenceschopnost svých výrobků ze dřeva, ratanu, bambusu a dalších dřevin. V této souvislosti poroste zájem o nové dřevozpracující technologie, ale také o služby v oblasti designu a marketingu nábytku a jiných dřevěných produktů na světových trzích. V omezené míře lze očekávat také zájem o prémiový evropský nábytek.

Mapa globálních oborových příležitostí

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

První kontakt s myanmarskými obchodníky je obvykle osobní (např. setkání na veletrhu) nebo telefonický. Rozhodně nelze doporučit první oslovení firmy emailem. Mnozí zejména seniorní pracovníci a obchodníci emailovou schránku vůbec pravidelně nevybírají. Teprve v průběhu této mluvené komunikace (osobní či přes telefon) je sjednán způsob zaslání psaných dokumentů (obvykle emailová adresa sekretářky daného obchodníka). Se zprostředkováním kontaktu na konkrétní firmy může pomoci také obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Rangúnu a realizátor programu PROPEA v teritoriu (viz kap. 6.1). Pro tyto účely je vhodné mít připravený profil firmy (např. brožuru či leták ve formátu .pdf). Obvykle nestačí zaslat pouze odkaz na webové stránky, protože zejména ředitelé větších firem si obvykle firemní prezentaci nechávají vytisknout od sekretářek.

4.2 Oslovení

Pokud jde o přímé oslovení myanmarského partnera při osobním kontaktu, platí několik jednoduchých pravidel. Barmánci obvykle nemají příjmení (některá menšinová etnika ano), všechna jejich jména jsou osobní („křestní“) a je zvykem partnery oslovovat celým jménem. Vedle toho jménu předchází zdvořilostní oslovení, nejčastěji U (pan) a Daw (paní). Pokud je partner držitelem doktorského titulu, může být osloven také jako Doctor (+ celé jméno; v písemném styku zkratka Dr před jménem). Jiné akademické tituly se v oslovení nepoužívají. Barmská zdvořilostní oslovení běžně užívají také obchodníci čínského a indického původu. Příslušníci některých menšinových národností mohou před jménem používat oslovení vycházející z jejich vlastních jazyků.

Někteří obchodníci používají pro styk s cizinci mezinárodní (obvykle anglické) jméno či přezdívku. Pokud se takto na začátku jednání představí, je možné je touto přezdívkou také oslovovat.

4.3 Obchodní schůzka

Sjednání a průběh schůzky

Při sjednání schůzky se očekává zaslání profilu firmy a často také formálního dopisu na hlavičkovém papíře s žádostí o schůzku (ten firmy archivují také např. pro potřeby případných úředních kontrol, obvykle stačí sken podepsaného dopisu emailem). Na základě těchto informací místní firma navrhne termín a místo schůzky. Pokud firma několik dní nereaguje, je možné se připomenout, nejlépe telefonicky.

Schůzka nejčastěji probíhá v sídle firmy, obvykle v zasedacích prostorách. Je běžné, že je obchodní partner do těchto prostor uveden a může i několik málo minut čekat na příchod představitele myanmarské firmy. Ve zdejších podmínkách se to nepokládá za nezdvořilé. Pokud je součástí schůzky jídlo, je schůzka obvykle v restauraci.

Je dobré mít s sebou vizitky. Ty se jako jinde v Asii předávají a přijímají oběma rukama. Je zdvořilé po přijetí vizitky ji alespoň několik vteřin prohlížet, ne ji hned založit. Drobný dárek (např. firemní pero apod.) není nutností, ale je přijímán pozitivně.

Načasování jednání

Schůzky nejčastěji probíhají mezi 9 a 17 hodinou, partneři z řad veřejného sektoru, státních podniků a bank obvykle plánují poslední schůzku v

daný den na 15. hodinu.

Kulturní specifika při jednání

Mnozí myanmarští obchodníci se věnují více než jednomu předmětu podnikání a vlastní vícero firem. Může se při jednání stát, že se hovor stočí k jiné věci, než k věci které byla původně schůzka domluvena. Při jednání je proto dobré být flexibilní a mít alespoň rámcový přehled o celé širší nabídce vlastní firmy, nejen o jednom konkrétním produktu.

Barmští obchodníci mohou působit jako nerozhodní. Důvodem je, že vždy primárně hledají dlouhodobá partnerství a chtějí si být jistí, že druhé straně mohou důvěřovat. Zároveň jsou velmi klidní a obvykle ani při výrazných komplikacích či průtazích neztrácejí nervy.

Mnohé, v jiných zemích běžné služby a produkty jsou v zemi zaváděny úplně poprvé. Stává se proto, že obchodníci sami s daným předmětem podnikání teprve začínají a mají jen dílčí technické a provozní znalosti. Zejména u dodávek výrobních celků proto nelze vždy očekávat zcela přesnou představu o všech technických parametrech poptávaného zařízení. Některé pro dodavatele klíčové údaje mohou vyplynout až ze samotného jednání.

Výrazným rysem jednání s barmskými obchodníky, který částečně vychází z buddhistické etiky, je nápadně nekonfrontační styl komunikace. Je třeba se vyhnout jakékoliv přímé kritice a slovní agresí (ani v žertu, a ani vůči třetím osobám, např. konkurenci). Pokud se v místnosti nachází buddhistický oltář či socha Buddha, je možné při vstupu do místnosti tomuto předmětu vyjádřit úctu drobným pokývnutím.

Myanmarští obchodníci a jejich styl vyjednávání

Vzhledem k obtížné vymahatelnosti práva místní obchodníci preferují dlouhodobé osvědčené vztahy založené na vzájemné důvěře a tato důvěra se postupně musí budovat. Jednání proto bývají někdy poměrně dlouhá a velká část času je věnována vzájemnému poznávání obou partnerů. To platí zejména v menších městech či v případě malých a středních podniků.

Barmáci mají tendenci vystupovat klidně a vlídně, ale své skutečné emoce příliš neprojevují. Totéž platí pro většinu ostatních etnik. Otevřenější a emotivnější jednání lze čekat u partnerů z národností, které jsou převážně křesťanské (Čjinové, Kačjinové, Karenové) a u obchodníků ze zdejší indické komunity.

Etnické a regionální rozdíly v obchodních jednáních

Teritoriální rozdíly ve stylu obchodního jednání nejsou značné, jisté odlišnosti lze pozorovat spíše v závislosti na národnosti obchodního partnera (v Myanmaru žije 135 etnických skupin s vlastními jazyky a kulturou), případně na tom, zda pochází z velkoměst (Rangún, Mandalaj) či z menších sídel. Obchodníci z větších měst vedou jednání o něco rychleji a profesionálněji, partneři z menších měst a venkova potřebují na jednání více času, vedou ho osobněji, věnují velkou část rozhovoru poznávání obchodního partnera.

Alkohol při pracovních jednáních

Není běžné nabízet alkohol na jednáních v kanceláři a v zásadě ani u pracovního oběda. Může být někdy v malém množství podáván při pracovní večeři.

Vhodné oblečení

Doporučuje se běžný oblek či kostým, případně styl business casual (zejm. je-li součástí schůzky také prohlídka skladu či výrobních prostor). Většina barmských podnikatelů a obchodníků se na jednání s cizinci obléká podle západního způsobu. Je však zcela běžné, že někdo přijde oblečen v tradičním oblečení.

Ideální jednací tým

Je možné – zejména u malých a středních podniků – přijít na jednání i zcela sám, nejčastěji se jednání účastní dva až tři lidé (manažer + asistent/ka nebo technický expert, který má detailnější znalost výrobu). Pokud jednání vede skupina/koncern a dotýká se několika dceřiných společností nebo více divizí jedné firmy, jednání se může účastnit zástupce každé dotčené společnosti/divize. Věk a genderové složení týmu nehraje zásadní roli.

Pozvání domů od obchodního partnera

Není zcela obvyklé, že by myanmarský obchodník zval partnera přímo k sobě domů. Pokud se tak stane, je vhodné vzít menší dárek a být připraven se před vstupem do obydlí zout. Při vlastní návštěvě se doporučuje vyhnout se otevřené kritice či údivu nad odlišnými standardy bydlení a nevstupovat bez pozvání do jiných částí obydlí, než kam byl host uveden.

4.4 Komunikace

Jazyková vybavenost

Přestože je Myanmar bývalou britskou kolonií, úroveň angličtiny zde během období vojenské diktatury a téměř úplné izolace země značně poklesla a pouze postupně se alespoň ve větších městech vrací na dřívější vysokou úroveň. Obecně je na mnohem vyšší úrovni psaná komunikace než mluvená angličtina. Nejmladší generace obchodníků a manažerů má často za sebou studium v zahraničí a nebývá problém se s nimi domluvit. Jazyková bariéra je patrná především u střední a starší generace (což jsou často ředitelé velkých firem). Zejména v menších městech a v odlehlejších oblastech může být problém vůbec najít někoho, kdo ovládá angličtinu. V takovém případě se jednoznačně doporučuje vzít s sebou tlumočníka - průvodce.

Nejčastějším jazykem v zemi je barmština a až na skutečně izolované oblasti (či lokality dlouhodobě ovládané povstanci) hovoří plynně barmsky i drtivá většina příslušníků národnostních menšin. Čínská komunita komunikuje převážně jihočínskými dialekty (většina etnických Číňanů pochází z provincie Yunnan), ale často ovládají i mandarínštinu. Hlavním jazykem zdejší indické menšiny je hindština/urdština, menší část hovoří bengálsky a tamilsky.

Úloha tlumočníka

Je obrovskou výhodou, pokud někdo v týmu ovládá barmštinu. Jazyková vybavenost především střední a starší generace podnikatelů má své meze a zvláště u detailnějšího popisu technických parametrů výrobků je velmi užitečné, pokud někdo z týmu v případě nepochopení může konkrétní údaje dovysvětlit barmsky. Při jednáních mimo velká města je přibrání tlumočníka/průvodce velmi doporučováno. Někdy se při jednáních stává, že má vlastního tlumočníka barmská strana. Důvodem pak může být nejen jazyková bariéra, ale třeba i možnost získat více času na rozmyšlení odpovědi během doby, kdy se tlumočí.

Komunikační tabu

Náboženství je v Myanmaru velmi citlivou otázkou. Otevřená kritika buddhismu a jeho duchovních představitelů, i kdyby vycházela z fakticky pravdivých argumentů, je nemyslitelná a za jistých okolností i trestná. Citlivými tématy, kterým je lepší se vyhnout (pokud sám místní partner nezavede rozhovor tímto směrem), jsou také dosud trvající etnické konflikty a obecně politické otázky.

Myanmarská společnost je také více konzervativní a doporučuje se spíše vyhýbat narážkám, žertům či dvojsmyslům s erotickým podtextem.

Formy a prostředky komunikace

Pro uzavírání obchodů je zpravidla nezbytný osobní kontakt. Pokud firma sama neplánuje návštěvu země, lze doporučit nalezení místního partnera (distributora, konzultační společnosti), který tuto práci vykoná. S tímto krokem může pomoci také obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Rangúnu a realizátor programu PROPEA v teritoriu (viz kap. 6.1).

V případě operativní komunikace se preferuje využití hlasových služeb (telefon, hovory přes Skype, WhatsApp apod.). Email slouží téměř výhradně k zasílání dokumentů a příloh, zpravidla na základě předchozí domluvy jiným komunikačním kanálem. Je možné komunikovat také pomocí textových zpráv přes WhatsApp, Messenger apod.

Pokud jde o email, i manažeři či majitelé velkých firem stále často používají adresy veřejných poskytovatelů (zejména gmail.com). Užívání gmailové adresy (tedy nikoliv firemní) rozhodně není pokládáno za projev nedůvěryhodnosti dané společnosti nebo osoby.

4.5 Doporučení

Úspěšnému naplnění obchodních cílů na myanmarském trhu vždy napomůže respektování několika jednoduchých zásad:

- 1 Osobní vztah s partnerem je klíčem k obchodnímu úspěchu. V pandemické době lze alespoň zčásti osobní vztah budovat i na dálku, ale rozhodně je třeba mezilidskou dimenzi obchodního vztahu vnímat a soustavně rozvíjet.
- 1 Zdvořilost za všech okolností. Je naprosto nutné vyjadřovat respekt, usmívat se, nestěžovat si a zejména nevyjadřovat kritiku přímo a nejednat konfrontačně.
- 1 Dobře připravit prezentaci projektu. V případě složitějších technických řešení je názorné grafické ztvárnění dobrou cestou, jak překonat jazykovou bariéru.
- 1 Obrnit se trpělivostí. Jak v průběhu jednání, tak při realizaci projektu počítat s průtahy a za žádných okolností neztrácet nervy. Kdo ztrácí nervy, ztrácí v očích partnera tvář.
- 1 Vždy hledat win-win řešení. Je dobré jednat kooperativně, dávat najevo zájem o prospěch partnera a v žádném případě neusilovat o zjevnou převahu či výhodu nad ním.
- 1 Dobrá cena rozhoduje. Nabídnout příznivou cenu je vždy nejjednodušší, nicméně i u nákladnějších projektů lze alespoň ozřejmit všechny výhody a úspory, které Vaše řešení má oproti jiným (třeba i s nižší pořizovací cenou). Ne všichni místní partneři mají detailní provozní znalosti a některé pro Vás samozřejmě přínosy a úspory nemusí být stejně zřejmé i pro ně, pokud nejsou řádně vysvětleny.

4.6 Státní svátky

Většina náboženských svátků, které jsou dny pracovního klidu, mají pohyblivé datum. Hlavním svátkem je Barmský nový rok (Thingyan) v měsíci dubnu (v letech 2021 a 2022 připadá na 13. - 16. 4.). V posledních dvou letech (2020 a 2021) byly veřejné oslavy Thingyanu i většiny dalších svátků omezeny či zcela zrušeny, a to nejdříve z důvodu pandemie COVID-19 a v roce 2021 také kvůli zhoršené bezpečnostní situaci a nechuti značné části obyvatel podílet se na oslavách organizovaných vojenským režimem.

Dále se v Myanmaru slaví následující státní svátky:

- 1 Nový rok (1. 1.)
- 1 Den nezávislosti (4. 1.)
- 1 Svazový den (12. 2.)
- 1 Den rolníků (2. 3.)
- 1 Den armády (27. 3.)
- 1 Mezinárodní den práce (1. 5.)
- 1 Den hrdinů (19. 7.)
- 1 Národní den (9. 12.)
- 1 Vánoční svátek (25. 12.)

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

S ohledem na tradiční zvyklosti se doporučuje pro prodej českého zboží využívat myanmarských zástupců znalých místního prostředí. Partnerem českých exportérů mohou být státní i soukromé myanmarské firmy, společné podniky nebo společnosti se stoprocentním vlastnictvím zahraničním subjektem. České firmy se mohou dostat na místní trh také prostřednictvím českých firem, které v zemi již působí (v případě zájmu - informace poskytne ZÚ Rangún). Federace obchodních a průmyslových komor Myanmaru (UMFCCI) je též kvalitním zdrojem a zárukou pro získání nejen obchodních partnerů. Navíc UMFCCI má své regionální pobočky ve všech 14 oblastech a státech Myanmaru. Lze se obrátit také na realizátora programu PROPEA v teritoriu (viz kap. 6.1).

Z legislativního hlediska firmy, které chtějí v Myanmaru podnikat ve vývozních nebo dovozních operacích, musí být registrovány Registračním úřadem pro vývoz a dovoz (Export Import Registration Office) ministerstva obchodu. Registrační poplatky činí 5,000 kytatů na jeden rok nebo 10,000 kytatů na 3 roky. Zboží může být vyváženo (s výjimkou několika komodit jako je například týkové dřevo) na základě udělené vývozní licence, která je zpoplatněna. Obdobně jsou udělovány i dovozní licence. Platnost licencí je 6 měsíců. Clo a celní poplatky jsou placeny při dovozu, vývozu i tranzitu. V případě tranzitu se jedná o 2,5 % z hodnoty CIF, v případě vývozu a dovozu v souladu s celním sazebníkem (podle typu komodity v rozpětí od 5 % do 40 %). Myanmar současně uplatňuje u vybraných komodit vývozní clo. U rýže činí 100 kytatů za jednu tunu, 10 % u bambusových výrobků a 5 % u kůže, luštěnin a dalších výrobků.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Forma zapsání podniku může být vlastnictví, spoluvlastnictví, společnost s ručením omezeným (Limited). Zapsání společností, které nezahrnují státní vlastnictví, je prováděno podle Myanmar Companies Act (zákon o podnicích). V případě, že v části společného podniku má být státní firma nebo jde o jinou formu spolupráce se státní firmou, provádí se zapsání podle zvláštních předpisů (Special Companies Act). Zákon o zahraničních investicích zaručuje, že investice vložené v souladu s tímto zákonem nebudou znárodněny. Zároveň po ukončení aktivit zaručuje repatriaci podílu v podniku ve volné měně. Je dovolen transfer úspor zahraničních pracovníků. Při zřizování a registraci firmy musí zahraniční partner předložit písemný návrh u Komise pro zahraniční investice (Myanmar Investment Commission). Přílohy musí být následující doklady:

- 1 předmět činnosti a finanční doklady mateřské firmy (účetní uzávěrka za poslední rok s auditem),
- 1 bankovní posouzení obchodního nebo podnikatelského záměru,
- 1 detailní kalkulace ekonomické oprávněnosti projektu, která zvlášť obsahuje údaje: odhadovaný roční zisk, odhadované roční příjmy, předpokládanou dobu návratnosti investic, výhledy na vytváření nových pracovních míst.

O právo k obchodování je nutno žádat na Ministerstvu plánování a financí prostřednictvím Úřadu pro registraci firem (Companies Registration Office). Jestliže je předmětem podnikání nově registrované firmy zahraniční obchod, je nutno se registrovat jako dovozce či vývozce u úřadu pro registraci vývozu a dovozu (Export-Import Registration Office) při ministerstvu obchodu.

5.3 Marketing a komunikace

Pro propagaci a marketing lze použít inzerci v tisku a reklamní šoty v televizi. U mladší generace je neúčinnější reklama prostřednictvím internetu, především přes sociální sítě (FB, Tik-Tok). V hojně míře jsou využívány i billboardy.

Pokud jde o vlastní formu marketingového sdělení, rozhodně doporučujeme spolupracovat s místní reklamní agenturou či alespoň agenturou působící v některé ze zemí ASEAN. Místní zákazníci jsou zvyklí na specifický obsah i zpracování reklamního sdělení (na evropské poměry značně výrazné) a reagují pozitivně na vizuály obsahující místní (či alespoň obecně asijské) modely a reálie. Na druhou stranu u luxusního zboží původem z Evropy může evropský styl sdělení s evropskými tvářemi a kulisami působit více autenticky, a právě místní reklamní agent bude mít dobrý cit pro rozhodnutí, která z těchto strategií je pro konkrétní výrobek vhodnější. U reklamy je vhodné vyhýbat se společenským tabu z oblastí sexuality a náboženství (viz kap. 4.3).

Významné reklamní agentury:

- 1 SAIL Group of Companies: www.advertising-myanmar.com
- 1 Mango Marketing & Wave Digital Offices: info@mango.com.mm

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Ochrana duševního vlastnictví v Myanmaru je na velmi nízké úrovni. Země je členem WIPO (World Intellectual Property Organization), WTO a TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights), avšak dosud plně nedostála svým závazkům vyplývajícím z těchto členství. Navíc vzhledem k obecně nízké úrovni vymahatelnosti práva ani samotné přijetí příslušných zákonů není zárukou vysoké úrovně ochrany duševního vlastnictví českých exportérů.

5.5 Trh veřejných zakázek

V zemi vládne mezinárodně neuznaný režim, vůči němu EU uplatňuje řadu sankcí. Vzhledem k právním a reputačním rizikům v žádném případě nelze v současné době doporučit provádění jakýchkoliv B2G obchodních operací. Dosud nebyly zaznamenány zprávy, že by se nový vojenský režim chystal legislativu a praxi ohledně zadávání veřejných zakázek jakkoliv podstatně novelizovat. Lze tudíž předjímat, že po stabilizaci poměrů v zemi a nástupu legitimní vlády budou přinejmenším zpočátku tendry realizovány podle aktuálně platné úpravy:

V Myanmaru dosud neexistuje zastřešující zákon o veřejných zakázkách a jednotliví zadavatelé se řídí vlastními předpisy na svazové či regionální úrovni. Podmínky konkrétních tendrů se tudíž odlišují, a to jak v pravidlech a lhůtách jejich vypisování, tak v konkrétních kritériích pro stanovení kvalifikovaných uchazečů. Např. vláda Rangúnské oblasti vede seznam kvalifikovaných dodavatelů, do něhož se firmy musí předem zaregistrovat, aby se mohly ucházet o jednotlivé zakázky. Všechny zakázky svazové vlády i oblastních vlád jsou vyhlášovány veřejně, a to jednak umístěním do oficiální Banky projektů, vedle toho také formou inzerátu v národním či regionálním tisku a často i na webových stránkách zadavatele.

Po zveřejnění tendru si jednotliví zájemci musí u zadávající organizace zakoupit podrobnou dokumentaci k zakázce, které zahrnují formulář přihlášky do tendru, detailní technické specifikace požadovaného plnění a údaje o procesní stránce zadávacího řízení včetně odkazu na konkrétní předpisy, jimiž je to které řízení upraveno.

Vlastní doba na zpracování nabídek bývá extrémně krátká, typicky jeden měsíc od vyhlášení tendru, u zakázek menšího rozsahu často i méně. Takto těsné termíny se užívají i u velkých strategických zakázek a výrazně zvýhodňují místní společnosti, zejména ty, které jsou schopny neformálními kanály zjistit informace o chystaném tendru již před jeho vyhlášením.

Způsob zadávání veřejných zakázek silně zvýhodňuje místní uchazeče a firmy, které již v zemi působí, nejlépe ve formě joint-venture s místním partnerem. Zakázky jsou téměř vždy vypisovány v místní měně (s výjimkou mezinárodních tendrů, které jsou obvykle vypisovány v USD) a požaduje se fyzické předání přihlášky do tendru v sídle zadávající organizace.

V podmínkách tendrů, které jsou výslovně otevřené zahraničním společnostem, je často specifikováno, jaká minimální část prací má být provedena v místě, případně kolik místních zaměstnanců se má na zpracování zakázky podílet. Pokud zahraniční firma v řízení uspěje, musí v Myanmaru založit společnost a ta následně uzavře smlouvu na provedení zakázky.

Mezinárodní tendry se přitom vypisují prakticky výhradně na dodání technologií či služeb, které v zemi nejsou běžně nabízeny. Zadavatel musí svým nadřízeným orgánům v rámci schvalování tendru doložit, že provedl šetření a že nenalezl místního dodavatele.

Zvláštní kategorií veřejných zakázek jsou nabídky partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) iniciované přímo soukromým sektorem. V takovém případě se stále častěji uplatňuje model tzv. švýcarské výzvy (Swiss challenge), kdy je projekt spolupráce navrhovaný soukromou firmou veřejné instituci nabídnut k realizaci také ostatním firmám. Vyzyvatelská firma může zakázku získat, pokud nabídne její provedení levněji či za obdobnou cenu, avšak s jinou předností (např. rychlejší realizací). I zde však většinou platí obvyklá měsíční lhůta na vypracování alternativních nabídek. Pokud návrh vyzyvatele bude vybrán k realizaci, vyzyvatel musí také kompenzovat náklady na přípravu projektu původního zadavatele. Uplatňování tzv. švýcarské výzvy v tuto chvíli není povinné a je sporadicky využíváno u velkých či jinak citlivých projektů.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platby probíhají v současné době v drtivé většině v hotovosti, případně převodem (zejm. pokud obchodní partner disponuje zahraničním bankovním účtem, nejčastěji u singapurské či hongkongské banky). Platební morálka bývá obvykle dobrá, nicméně zejména s ohledem na prohlubující se krizi myanmarského hospodářství se doporučuje prověřit solventnost obchodních partnerů.

Je také třeba věnovat pozornost stanovení měny, v níž budou platby probíhat. Místní myanmarský kyat má extrémně volatilní kurz, který v průběhu roku může např. vůči USD kolísat až o 25 %. Tato tendence byla patrná již před současnou krizí způsobenou vojenským převratem, poslední vývoj nepředvídatelnost kurzu ještě posílil. Lze doporučit platby a účtování ve stabilní a obecně akceptovatelné měně (např. EUR, JPY, USD).

Vymahatelnost práva je v zemi dlouhodobě na nízké úrovni a po vojenském převratu klesla ještě hlouběji. Rozhodování místních soudů, kterým obvykle přísluší řešení obchodních sporů, je nepředvídatelné a časově náročné. Je zde patrná tendence stranit místním obyvatelům, zejména těm, kteří jsou dobře zapsáni u aktuálně vládnoucího režimu.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

S ohledem na platná nařízení vlády Myanmaru, tj. pozastavení mezinárodních komerčních letů, uzavření pozemních přechodů pro cizince a pozastavení vydávání všech typů víz, není v současnosti možné do Myanmaru cestovat.

Dosud platná právní úprava rozlišuje 12 typů vstupních víz, včetně víz diplomatických, oficiálních, turistických, obchodních, zaměstnaneckých, sociálních, náboženských, vzdělávacích, novinářských, tranzitních víz a víz pro posádky, pro semináře, jednání a výzkum. Žádosti o tato víza se podávala na velvyslanectví Myanmaru a také při přiletu (visa-on-arrival) na mezinárodním letišti v Rangúnu/Yangon, mezinárodním letišti Madalaji/Mandalay a mezinárodním letišti v Neipyijto/Nay Pyi Taw.

Není jasné, kdy bude vydávání víz obnoveno a zda se tak bude dít podle dosud platných pravidel, či zda vojenský režim přistoupí k jejich novelizaci.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Vzhledem k nemožnosti cestovat do země v současné době zaměstnávání občanů ČR nepřipadá v úvahu. V obecné rovině se podmínky neliší od zaměstnávání ostatních cizinců. V zemi není zaveden systém udělení pracovních povolení, zájemce o práci v Myanmaru v zemi pobývá na základě obchodního víza a z pohledu myanmarského státu zde působí fakticky jako OSVČ. V zemi není systém všeobecných sociálních benefitů (jsou vázány na zaměstnání, typicky ve veřejném podniku či ve velké firmě).

Zdravotní péče se poskytuje za úhradu, a to jak ve veřejných klinikách a nemocnicích (aktuálně dosti redukováných), které mimo nejnútnejší případy nelze doporučit, tak v soukromých praxích, z nichž některé se odborným a hygienickým standardem přibližují těm evropským a zpravidla disponují i anglicky hovořícím personálem. K takovým pracovištím patří např.:

- 1 **Sakura Medical Center:** 23 Shin Saw Pu Road Sanchaung Township, tel: +95 1 512 668
- 1 **Pun Hlaing International Hospital:** Hlaing Thayar Township, tel: +95 1 684 323
- 1 **International SOS Clinic Yangon:** 37 Kaba Aye Pagoda Road, tel: +95 1 657 922
- 1 **Victoria Hospital:** No. 68, Taw Win Street, 9 Mile, tel: +95 978 36 66 141

5.9 Veletrhy a akce

Vzhledem ke zhoršené bezpečnostní situaci v zemi a stále trvající pandemii COVID-19 bylo uskutečnění většiny veletrhů v zemi v roce 2021 odloženo.

Významným veletrhem pro strojírenství a dodavatele materiálů je Myanmar International Manufacturing Fair. Nejbližší ročník veletrhu je zatím plánován na 11.-14. listopadu 2022.

Pro dodavatele zařízení a materiálů užívaných v potravinářství či zemědělství je nejpodstatnější akcí v zemi Myanmar Food Expo organizované zdejším Svazem obchodních komor. V roce 2021 se tento veletrh neuskutečnil a datum konání v následujícím roce dosud nebylo stanoveno.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Rangúnu (Embassy of the Czech Republic in Yangon)

109/B2 Aung Taw Mu Lane Than Lwin Road, Bahan Township
110 41 Yangon, Republic of the Union of Myanmar
tel.: +95 (0)1 2306174, +95 (0)1 2306175
fax: +95 (0)1 505019
web: www.mzv.cz/yangon

Velvyslanectví se nachází na rohovém pozemku boční ulice Aung Taw Mu Lane v oblasti označované Golden Valley v městském obvodu Bahan. Nalezení správné adresy bez bloudění je v podmínkách Rangúnu často problémem i pro zkušené taxikáře. Doporučujeme příjezd ze směru Inya Road, s odbočkou u hotelu Winner Inn do ulice Than Lwin Road. Boční ulice Aung Taw Mu Lane je pak druhou odbočkou vpravo z ulice Than Lwin Road ve směru od Winner Inn. Cesta z letiště na velvyslanectví trvá přibližně 30 minut.

PROPEA

Českým exportérům je dále k dispozici prověřená poradenská společnost Czech Business Yangon, zastoupená ředitelkou společnosti paní Andreou Hyniovou, která v Myanmaru realizuje projekt z programu PROPEA. Cílem projektu je rozšířit a doplnit podporu českých exportérů a potenciálních investorů v Myanmaru o poskytování profesionálních služeb od expertů, kteří mají mnohaletou znalost myanmarského podnikatelského prostředí a disponují úzkými obchodními kontakty na myanmarské firmy, obchodní a profesní asociace a další relevantní aktéry na myanmarském trhu.

Czech Business Yangon Limited Company
7D Ziongone Street
Nanthargone Ward, Insein Township
Yangon, Republic of the Union of Myanmar
tel.: +95 9 448024188
e-mail: czechbusinessyangon@gmail.com

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Policie: 199
Dopravní policie: +95 1 500005
Požárníci: 191 nebo +95 1 252011
Záchranka: 192 nebo +95 1 256112, 265131
Červený kříž: +95 1 682600
Dotazy na telefonní čísla: 1876
Imigrační úřad: +95 9 67431356
Letiště Rangún/Yangon: +95 1 533031

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Ministerstva pod kontrolou SAC:

- 1 www.mofa.gov.mm (Ministerstvo zahraničních věcí)
- 1 www.mopf.gov.mm (Ministerstvo plánování a financí)
- 1 www.commerce.gov.mm (Ministerstvo obchodu)
- 1 www.cbm.gov.mm/ (Centrální banka)
- 1 www.dica.gov.mm/ (Government Company Registration Office)
- 1 www.mmsis.gov.mm (statistické informace)
- 1 www.myanmarcustoms.gov.mm/ (Celní správa)

Orgány CRPH a NUG:

- 1 <https://crphmyanmar.org> (CRPH)
- 1 <https://www.nugmyanmar.org/en> (NUG)

Obchodní komory:

- 1 www.umfcci.com.mm (Myanmarský svaz obchodních a průmyslových komor)
- 1 <https://eurocham-myanmar.org> (EuroCham – Obchodní komora EU v Myanmaru)

Mezinárodní organizace:

- 1 www.worldbank.org/en/country/myanmar (Světová banka)
- 1 <https://www.imf.org/en/Countries/MMR> (Mezinárodní měnový fond)
- 1 www.adb.org/countries/myanmar/ (Asia Development Bank)
- 1 www.mm.undp.org/ (UNDP)
- 1 https://eeas.europa.eu/delegations/myanmar-burma_en (Delegace EU v Rangúnu)

Konzultační firmy:

- 1 <https://www2.deloitte.com/mm/en.html> (Deloitte Touch Myanmar)
- 1 <https://home.kpmg/mm/en/home/about/offices/yangon-1.html> (KPMG Yangon)
- 1 www.thuraswiss.com/ (Thura Swiss)

Noviny, časopisy (v anglickém jazyce):

- 1 www.gnlm.com.mm (The Global Newslight of Myanmar, oficiální deník vlády SAC)
- 1 <https://frontiermyanmar.net/> (Frontier Myanmar)
- 1 www.irrawaddy.com (The Irrawaddy)
- 1 www.myanmar-now.org/en (Myanmar Now)